

Gerold **L**ászló

Hamlet(ke)

Shakespeare: *Hamlet*. Gyermekszínház, Szabadka

Nemes elképzelés elemistákkal megismertetni a világirodalom legismerőbb és legjelentősebbnek tartott drámáját, Shakespeare *Hamlet*jét, jóllehet sem az irodalom, sem a színház, de a *Hamlet* esetében sem újdonság az efféle vállalkozás. Kereken kétszáz évvel ezelőtt Charles Lamb mesévé formálta a dán királyfi tragédiáját (Mary és Charles Lamb *Shakespeare-mesék* című könyvét az ifúsági irodalom remekei között tartják nyilván, adják ki!), napjainkban Magyarországon a pesti Krétakör Színház három színésze iskolákban, dísz- és tantermekben gimnazisták számára tart nagy sikerű nyilvános dráma- és színházelemző órát a *Hamlet*ből. Hogy csak két példát említsek, egy klasszikusat s egy frisset, jelezve így, hogy hosszú-hosszú folyamatról van szó, s egyben utalva is arra, hogy Szloboda Tibor átírata és rendezése nem újdonság, bár lehet, hogy mifelénk az, de nem is istenkísértés egy nagy drámát mesévé egyszerűsítve bemutatni az alig tizenéveseknek.

Ilyen gondolatokkal indultam színházba *Hamlet*-nézni. S csalódtam. *Hamlet* helyett Hamletkével találkoztam. Pedig jól s pont úgy kezdődik az előadás, ahogy az efféle vállalkozásokat indítani lehet/kell. Nagy hangosan megérkeznek a színészek, akik majd előadják a dán királyfi különös történetét. Az is rendjén van, hogy közülük valaki, s talán erre valóban a leghivatottabb, Horatio, Hamlet királyfi legbizalmasabb barátja elmondja, miről szól majd az előadás. A gond ott kezdődik, hogy ezt a dráma részleteinek felhasználásával teszi, mert bármennyire is szép Arany János veretes, szinte már magyar drámává vált fordítása, a kisiskolások számára, akik majd csak a középiskolában ismerkednek meg a művel, sajnos, érthetetlen. Kétségtelenül szép elképzelés az Arany-fordítás felhasználása, de – mivel azonban van mai hangzású fordítása is a műnek –, sajnos, elhibázott választás. Sokkal megfelelőbb lenne Nádasdy Ádám lexika tekintetében mai, könyvben (is) megjelent fordítása. A gyerekek jobban értenék mind a színészek közötti dialógusrészleteket (következésképpen értenék a mesét!), mind pedig

a narrátor eligazító, összekötő mondatait, ha az utóbbiakat a rendező mindenáron a szövegből veszi, s nem maga írja, vagy nem Lamb mesevázlatát használja fel. Ez sokkal jobb megoldás lenne, azért is, mert az előadásban a színészek mellett bábok is szerepelnek, akikhez a mesészerű beszéd inkább illik. Szó, ami szó, éppen az elhangzó szó nem talál célba, következésképpen a gyerekelőadások két alapeleme közül az egyik, a mese szenved károsodást. Mese nincs! Mert az, ami elhangzik, nem áll össze folyamatos történetté, és nyelvileg sem felel meg. Éppen azok számára követhetetlen és érthetetlen, akiknek az előadás készült. Ezt tetézi a rosszul megválasztott játéktér. A Nép kör nagytermének (nem a színpadon, hanem a földszinten zajlik az előadás, ez a láthatóságot is nehezíti!) rossz az akusztikája, amit még elviselhetetlenebbé tesz, hogy a színészek fölöslegesen kiabálnak (drámaznak?!), elsősorban a magas hangfekvésben megszólaló Budanov Márta (Hamlet) szövegmondása érthetetlen.

Természetes, hogy az öt felvonásos művet gyerekek számára (is) alaposan le kell rövidíteni, de nem lehet/szabad követhetetlenül préselni. Itt viszont éppen ez történt. Meggyőződésem, aligha van gyerek, aki az előadás után el tudná mesélni, miről is szól a *Hamlet*. Mennyire egyszerűbb lenne, ha felváltva követnék egymást a jól eligazító, érthető narratív részletek és a dráma legfontosabb epizódjainak megjelenítései. Ezzel a gyerekek élvezhetnék a számukra nélkülözhetetlen mesét, s ugyanakkor részesülhetnének a számukra készült előadások szempontjából ugyanúgy fontos látványban is. Akkor éreznék, hogy az előadás a gyerekeknek és a gyerekekért van.

Az auditív tényezők mellett az előadás vizuális megoldásai sem igazán hatásosak. A játéktér három állandó eleme közül csak annak a vörös lepellel takart paravánnak van aktív szerepe, amely felett játszódik bábokkal Hamlet királygalád meggyilkolásának az egérfogó epizódban előadott jelenete, s amely azt a klasszikus és népszerű bábos szcénát juttatja eszünkbe, amikor Vitéz László legyőzi az ördögöt, azzal a különbséggel, hogy itt az ördög (Claudius) győz, illetve amely mögé rejtőzik Polonius, akit Hamlet leszúr. A másik két állandó díszletelemnek, a várnak és a temetőnek csak illusztratív szerepe van, akkor is, ha a síremléket idéző gipszszobor mellett idétlenkedik a két sírásó. Ellenben kiváló színházi pillanat a már említett bábos egérfogó jelenet mellett a hatalmas nejlonlepel tengerként való hullámoztatása, amikor Hamlet Angliába hajózik. Ezt is felülmúlja az az epizód, amelyben a nejlonlepel-patak elnyeli Ophéliát. Ez az előadás legszebb, legdrámaibb és legszínházibb pillanata! Jópofa megoldás a fekete tüllként lebegtetett szellem, s az, hogy Laertes babakocsiban tolja a színre halott hűgát, Ophéliát. Ezzel szemben a vívásjelenet ügyetlen.

Ennyi.

Igazán – alig több a semminél.

Hamlet helyett – Hamletke.